

18-asis Europos specialiosios kalbos simpoziumas *Special Language and Innovation in Multilingual World*

ALBINA AUKSORIŪTĖ

Lietuvių kalbos institutas

2011 m. rugpjūčio 22–26 d. pirmą kartą Rusijoje, Permės valstybiniame universitete, vyko 18-tasis Europos specialiosios kalbos simpoziumas *Special Language and Innovation in Multilingual World* (*Specialioji kalba ir inovacija daugiakalbiame pasaulyje*), kuriame nagrinėta nemažai įvairių temų: naujosios profesinės komunikacijos technologijos, daugiakalbystė ir specialioji kalba, vertimų problemos, kognityviniai specialiosios kalbos aspektai, profesinė kompetencija ir specialioji kalba, specialiosios kalbos mokymo naujovės, terminologija ir terminografija, lingvistiniai specialiojo diskurso bruožai ir kt. Europos specialiosios kalbos simpoziumas organizuojamas kas dveji metai.

Simpoziume buvo perskaityta per aštuoniasdešimt pranešimų, suskirstytų į šešias sekcijas: 1) *Terminology and Terminography* (*Terminologija ir terminografija*); 2) *Linguistic Features of Special Discourse* (*Lingvistiniai specialiojo diskurso bruožai*); 3) *Innovation Technologies in Professional Communication* (*Profesinės komunikacijos technologijų naujovės*); 4) *Cognitive Aspects of Special Languages* (*Kognityviniai specialiosios kalbos aspektai*); 5) *Innovation in LSP Training* (*Specialiosios kalbos mokymo naujovės*); 6) *Translation and LSP* (*Vertimas ir specialioji kalba*). Suorganizuoti du kolokviumai: *Language policy and LSP planning* (*Kalbos politika ir specialiosios kalbos planavimas*) ir *The Many Faces of Analysis in Cognitive-Communicative Terminology* (*Daugelis kognityvinės ir komunikacinės terminologijos tyrimų aspektų*).

Keturis pranešimus skaitė kviestiniai pranešėjai: Johanas Mykingas (Bergeno literatūros ir estetikos studijų universitetas), Borisas Proskurninas (Permės valstybinis universitetas), Gerhardas Budinas (Vienos universitetas) ir Sergiuszas Grinev-Griniewiczzius (Balstogės universitetas).

J. Mykingas pranešime *Parameters of Special Language Planning* (*Specialiosios kalbos planavimo parametrai*) nagrinėjo penkis terminologijos ir

specialiosios kalbos parametrus, remdamasis teiginiu, kad kalba visada gali būti veikiama tvarkybos. Pasak jo, iki šiol nebuvo pripažinta mintis, kad kalbą galima tvarkyti, tačiau pastaraisiais metais ypač susidomėta kalbos planavimo klausimais terminologijos ir specialiosios kalbos srityse. Šis susidomėjimas daugiausia buvo paskatintas teorijos iššūkių, susijusių su socialiniais iššūkiais, ypač anglų kalbai įsitvirtinant kaip „lingua franca“ moksliniuose tyrimuose ir universitetų paskaitose.

B. Proskurninas kiek kitaip pažvelgė į specialiąją kalbą, jis analizavo Charleso Dickenso poetinę kalbą kaip specialiąją kalbą. G. Budinas perskaitė pranešimą *Designing and Implementing Strategies of Global, Multilingual “Disaster Communication” (Globalios daugiakalbės „nelaimių komunikacijos“ strategijos kūrimas ir pritaikymas)*, kuriame pristatė stichinių ir žmonių sukeltų nelaimių komunikacijos tyrimų programos, pradėtos 2001 m. ir apimančios du Europos Sąjungos projektus ir keletą nacionalinių projektų, rezultatus – daugiakalbės terminologijos duomenų bazės, aštuonių kalbų žodyno ir daugiakalbio paralelinio tekstyno rizikos valdymo srityje kūrimą.

Ketvirto kviestinio kalbėtojo S. Grinev-Griniewicziaus pranešime *Terminological Aspects of Language Policy (Terminologiniai kalbos politikos aspektai)* išsamiai pristatyta kalbos politikos istorija ir raida, aptarta sąvokų sistema, vartojami terminai ir kiti terminologiniai kalbos politikos aspektai, palygintas požiūris, kaip suprantama kalbos politika Vakarų ir Rytų Europoje. Pasak pranešėjo, kalbos politikos planavimas, ypač ilgalaikis planavimas, turi būti paremtas visapusiška terminologijos būklės analize ir jos krypčių bei tendencijų ištyrimu, kalbos raidos prognoze ir specialiosios leksikos tvarkybos krypčių ir būdų nustatymu.

Tarptautinis terminologijos tyrimų institutas (International Institute for Terminology Research (IITF)) nuo 2001 m. kartu su Europos specialiosios kalbos simpoziumu organizuoja kolokviumus. Pagrindinis tokių kolokviumų tikslas – suteikti galimybę padiskutuoti apie dabartines terminologijos teorijos ir jos taikymo problemas. Iš 2011 m. organizuotų dviejų kolokviumų pirmasis (*Language policy and LSP planning*) skirtas kalbos politikos ir specialiosios kalbos planavimui (tema nagrinėta ir jau minėto kviestinio pranešėjo iš Norvegijos profesoriaus J. Mykingo pranešime). Pagrindinis renginio koordinatorius ir organizatorius – Heribertas Pichtas.

Organizatoriai į šį kolokviumą pakvietė žinomus specialistus minėtai temai pristatyti ir aptarti. Be pagrindinių pranešėjų, kalbėjusių 45 minu-

tes, buvo pakviesti ir respondentai, kurių tikslas buvo arba papildyti, patikslinti pagrindinių pranešimų informaciją, arba pateikti kitą požiūrį tuo klausimu. Respondentai buvo susipažinę su pagrindiniais pranešimais iš anksto ir kalbėjo po 15 minučių.

Pirmoje kolokviumo dalyje, skirtoje kalbos politikai, buvo perskaityti trys pranešimai. Pirmą pranešimą *When cognitive sciences meet real life: Decoding the semiotic cocktail of food labels from a fairness perspective* (Kognityvinio mokslo ir gyvenimo sandūra: maisto etikečių semiotinio mišinio dekodavimas iš nešališkumo perspektyvos) skaitė Viktoras Smithas ir Henrikas Selsøe'as Sørensenas (Kopenhagos verslo mokykla), o jų respondentai buvo Niina Nissilä iš Vazos universiteto (Suomija) ir Serguey Shelovas iš Vinogradovo rusų kalbos instituto (Rusija).

Albina Auksoriūtė (Lietuvių kalbos institutas) pristatė kalbos politiką Lietuvoje, ji perskaitė pranešimą *Language policy in Lithuania – state-of-art and social conditions and theoretical foundation* (Kalbos politika Lietuvoje – dabartinė padėtis, socialinės sąlygos ir teorinis pagrindas). Pranešimo respondentas buvo S. Grinev-Griniewiczzius, kuris trumpai pristatė kalbos politikos ypatumus Latvijoje.

Trečią pranešimą *Nordic language policy – a long tradition which is still very much alive* (Šiaurės šalių kalbos politika – ilga ir gyvybinga tradicija) skaitė Christeras Laurénas (Vazos universitetas), jis gana išsamiai aptarė Skandinavijos šalių kalbos politiką.

Antra kolokviumo dalis skirta specialiosios kalbos planavimui, šia tema perskaityti trys pagrindiniai pranešimai. H. Pichtas kalbėjo apie lygiagretų kalbų vartojimą, tokio vartojimo galimybes, ypatumus ir trūkumus. Jo pranešimo *Parallel language use – a solution for minor languages? (Ar lygiagretus kalbų vartojimas yra tinkamas sprendimas mažosioms kalboms?)* respondentės buvo Merja Koskela ir Nina Pilke (Vazos universitetas).

Infoterm'o direktorius Christianas Galinskis perskaitė pranešimą *The work of today's TC/37 in the light of 'semantic interoperability'. Standardisation as an issue of corpus planning* (Šiandieninio TK 37 darbas semantinio suderinamumo sąlygomis. Standartizacija kaip tekstyno planavimo problema), kurio respondentės – Birthe Toft (Pietų Danijos universitetas) ir Vera Tabanakova (Tiumenės valstybinis universitetas).

Kolokviumą baigė Klaus-Dirkas Schmitzas (Kelno taikomųjų mokslų universitetas), kalbėjęs apie lokalizavimo ypatumus. Pranešimo *Localisation – an issue of terminology planning. Theoretical foundation and practical*

implications (Lokalizacija – terminologijos planavimo problema. Teorinis pagrindas ir praktinis pritaikymas) respondentai buvo Sue Ellena Wright (Kento valstybinis universitetas) ir S. Grinev-Griniewiczzius.

Antrajame kolokviume (*The Many Faces of Analysis in Cognitive-Communicative Terminology*) nagrinėti kognityvinės terminologijos klausimai. Jo koordinatore ir organizatore – Larissa Manerko iš Maskvos Lomonosovo valstybinio universiteto. Kognityvinė terminologija yra viena iš greičiausiai besiplėtojančių kognityvinės kalbotyros šakų Rusijoje, tad pranešimus skaitė vien tik mokslininkai iš Rusijos.

Šiame kolokviume siekta parodyti kognityvinės metodologijos požiūrių, paremtų terminų prigimtimi, jų semantika ir sąvokų samprata, terminologinėmis sistemomis ir ryšiais tarp jų dalių, įvairovę ir galimybę atskirti kognityvines sistemas, veikiančias profesinį diskursą. Pirmoje dalyje perskaityti penki Maskvos mokslininkų pranešimai, kuriuose nagrinėti semantikos ir nominacijos procesai, remiantis įvairių metodų analize, mokslinės sąvokos aptartos kaip semiotinės sistemos dalis, parodyti skirtumai tarp terminų ir jų sinonimų, vartojant juos tam tikrame kontekste.

Antroji kolokviumo dalis skirta žmogaus kalbinių gebėjimų, išreikštų terminologinėmis sistemomis, modeliavimui. Joje perskaityti keturi maskviškių mokslininkų pranešimai.

18-ajame Europos specialiosios kalbos simpoziume ir dviejuose kolokviumuose perskaityta apie šimtas pranešimų, kuriuose įvairių šalių mokslininkai nagrinėjo nemažai ir įvairių specialiosios kalbos klausimų, atskleidė požiūrių skirtumus, aptarė šių dienų problemas, diskutavo ir ieškojo problemų sprendimo būdų.

Permės valstybinis universitetas išleido 18-ojo Europos specialiosios kalbos simpoziumo tezes, be to, rengia straipsnių rinkinį simpoziume ir kolokviumuose skaitytų pranešimų pagrindu.

Gauta 2011-12-20

Albina Auksoriūtė
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
E. paštas albinaa@lki.lt